

**Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i
Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i
stortingsperioden 2009-2013**

**Sammenfatning av høringsuttalelser og foreløpige
høringsuttalelser pr. 31. mars 2011**

Oslo/Kirkerådet 31. mars 2011

Innledning

Kirkerådet legger her fram sammenfatning av synspunkter på departementets høringsnotat *Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013*. Sammenfatningen omfatter høringsuttalelser avgitt til FAD og offentliggjort innen 31.mars 2011, og høringsuttalelser og foreløpige høringsuttalelser som var kommet inn til Kirkerådet innen 31. mars 2011.

Alle høringsinstanser, inklusive Kirkemøtet, fikk høringsfrist 1. mai 2011. Det er trolig at flere høringsinstanser enn de som hittil har uttalt seg, vil avgi høringsuttalelse. Fullstendig oversikt over høringsinstansene går fram av departementets høringsbrev.

Pr. 31. mars 2011 har følgende høringsinstanser avgitt høringsuttalelse eller foreløpig høringsuttalelse (foreløpig høringsuttalelse angis med (F.) etter instansens navn):

Høringsuttalelser uten merknader:

Fiskeri- og kystdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Samferdselsdepartementet

Høringsuttalelser med merknader:

Oslo bispedømmeråd
Hamar bispedømmeråd og Hamar biskop (F.)
Agder og Telemark bispedømmeråd (F.)
Stavanger bispedømmeråd (F.)
Nidaros bispedømmeråd (F.)
Sør-Hålogaland bispedømmeråd (F.)

Det teologiske Menighetsfakultet
Det teologiske fakultet (F.)

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
Human-Etisk Forbund (ikke tatt med i sammenfatningen, tilgjengelig på FADs nettside for høringen)

Generelle merknader

Kirkeforliket

Oslo: Kirkeforliket endrer forholdet mellom staten og Dnk og legger grunnlag for videre selvstendigjøring av kirken. Enig i disse grunnleggende premisser.

Hamar (F.): Kirkeforliket synes å være prinsipielt problematisk, og å blokkere for utvikling av kirkeordningen i den retningen Kirkemøtet har ønsket.

- Endringene i tråd med kirkeforliket et nytt grunnlag for videre selvstendigjøring av Dnk.

Agder og Telemark (F.): Mulig å gjennomføre en mer radikal endring i forholdet mellom Dnk og staten innenfor rammen av kirkeforliket. Beklager tilbakeholdenhet i overføring av myndighet til kirkens organer. Ber dept. legge til rette for størst mulig grad av selvstendigjøring av kirken innenfor rammen av kirkeforliket.

- Vil være mer i samsvar med intensjonen om at den religiøse virksomheten ikke lenger vil være del av statens ansvarsområde, men at staten i stedet skal understøtte trossamfunnet Dnk på lik linje med andre tros- og livssynssamfunn.

Stavanger (F.): Kirkeforliket viktig første steg mot ny relasjon mellom staten og Dnk.

Nidaros (F.): Burde være mulig å gå noe lenger i å gjennomføre prinsippet om et nytt grunnlag for forholdet mellom kirke og stat innenfor rammene av forliket.

Menighetsfakultetet: Utgangspunkt: Kirkeforliket handler om forfatningsreform, representerer ikke skille mellom staten og Dnk, men tydeliggjør Dnk som trossamfunn og legger grunnlag for ytterligere utvikling av kirkelig selvstendighet. ... Likevel: Høringsnotatet er altfor lite endringsorientert, bør foreta de endringer som tross alt er mulige innenfor kirkeforliket. Endringene bør skje relativt raskt.

Teologisk fakultet (F.): Kirkeforliket legger til rette for utvikling der Dnk får en styringsform der KM og valgte råd får tydeligere rolle enn i dag. Naturlig utvikling. ... Klar motsetning i forliket: P.d.e.s skal Kongens kirkestyre avvikles, p.d.a.s. skal kirken likevel ikke være eget rettssubjekt og prestene fortsatt statstjenestemenn... Forlikets doble løsning ikke mulig å tenke seg som en løsning for tiden etter 2013. ... TF er glad for at KR selv uttrykker respekt for det politiske forliket og den politiske situasjonen i Stortinget som forliket speiler.

STL: Mener det ville vært mulig for dept innenfor rammene av kirkeforliket å gå lenger i å tilrettelegge for en mer selvstendig kirke, samt mer likebehandling med andre tros- og livssynssamfunn. Høringsnotatet viser tydelig hvordan oppfølging av kirkeforliket i praksis gir underlige konstruksjoner med uklare forhold, bl.a. knyttet til arbeidsgiveransvar.

Prinsippet om tros- og livssynsfrihet:

Oslo: Vektlegges i for liten grad.

Stavanger (F.): Grunnlovsendringene vil sikre nødvendig likebehandling av tros- og livssynssamfunn.

Nidaros (F.): Endringene imøtekommer ikke alle KMs tidligere forutsetninger. Viktig å understreke hvilke områder som bør være gjenstand for intern-kirkelig regulering: Lære og liturgi, utnevne/velge ledere, fastsette valgordninger og org.struktur, samt hvem som skal ha myndighet til å bestemme læremessige spørsmål, tilsetninger og arbeidsgiversansvar.

Menighetsfakultetet: Enklere for staten å føre en aktivt støttende og uhildet tros- og livssynspolitik dersom det ikke stilles særskilte konfesjonelle krav til de embetsmenn som skal forvalte denne politik. Det motsatte er i konflikt med Grunnlovens grunnleggende likestilling av norske borgere med hensyn til plikter og rettigheter, og dessuten implisitt i Grunnloven § 110 c, om plikten til å respektere og sikre menneskerettighetene.

STL: Flere forhold i høringsnotatet omhandler indre forhold i trossamfunnet Dnk. Velger å ikke kommentere disse da det er anliggende som verken staten eller andre tros- og livssynssamfunn har rett til å regulere. Stortingets myndighet på religions- og livssynsfeltet avgrenset av de menneskerettslige forpliktelsene Norge har, gjennom internasjonale konvensjoner og Menneskerettighetslovens forrang. Oppfordrer dept. til i størst mulig grad å la Dnk avgjøre sine indre anliggende, og tillegge høringsvaret fra KM stor vekt.

...STL samlet bak ønske om å gi Dnk fulle rettigheter som selvstendig trossamfunn i tråd med kirkemedlemmenes religionsfrihet.

...STL savner også en avklaring av departementets syn på hvilke rammer tros- og livssynsfriheten legger for statens fortsatte styring av Dnk.

Nødvendig å etablere tilstrekkelig sikkerhet for at endringer i statskirkeordningen kan bidra til å bevare Dnk som en åpen, inkluderende og demokratisk folkekirke.

Hamar (F.): Sluttes seg til at demokratireformen, styrket valgdeltakelse i form av direkte valg til KM er viktig for å kunne nå dette målet. Demokratisk underskudd i viktige kirkelige organer er alvorlig, spesielt etter hvert som de får større myndighet.

Stavanger (F.): Grunnlovsendringene vil sikre likebehandling, samtidig som folkekirken blir videreført med kontinuitet.

Menighetsfakultetet: Målet om å bevare Dnk som en "åpen, inkluderende og demokratisk folkekirke" må ikke nødvendigvis innebære en så forsiktig linje som dept. legger opp til. Understreker Dnks visjon: Å være en bekjennende, misjonerende, forkynnende og åpen folkekirke" [Dnks visjon: "tjenende" i stedet for "forkynnende"]

Teologisk fakultet (F.): Utfordring både på kort og lang sikt: Å etablere ordninger, styringssystemer og samhandlingskultur som ivaretar og fremmer den bredde og åpenhet som bør prege folkekirken framover. ... TF mener den viktige henvisningen til kontinuitet først og fremst skal forstås som et uttrykk for å videreføre folkekirkens åpenhet og forankring i lokalsamfunn, sokn og nasjon.

Midlertidig preg – skrittvis utvikling

Stavanger (F.): Ser dette. Mange løsninger går ikke så langt som ønskelig. Likevel ros til dept. for å finne gode løsninger innenfor de rammene kirkeforliket setter for utviklingen de neste årene.

Menighetsfakultetet: Viktig at de endringer som foretas nå og som skal ha en midlertidig karakter, ikke legger negative føringer for de mer omfattende endringer som vil være nødvendige når interimperioden er over.

Teologisk fakultet (F.): Forlikperioden fram til 2013: Oppfatter dette som en klar interimperiode. KR mener det er grunnlag for å gå raskere fram. TF mener det bør være mulig å leve med den interimsløsning som dept. foreslår for de kommende to årene.

STL: Anser alle høringsnotatets foreslåtte ordninger hvor staten styrer Dnk som midlertidige. Ved utløpet av kirkeforlikets avtaleperiode må derfor disse forholdene opp til ny behandling for å gi Dnk selvstendigheten den bør ha i tråd med menneskerettighetsnormene.

Ordlyden i grunnlovsforslaget og i høringsnotatet:

STL: Konstaterer at ordlyden og rettskrivingen i depts gjengivelse av grunnlovsforslagene ikke er nøyaktige sitater av forslagene som ligger inne til behandling i Stortinget.

Andre synspunkter:

Oslo: Depts høringsnotat gir godt begrunnede forslag til hvordan endrede grunnlovsparagrafer skal nedfelles i praktiserbare ordninger i innebærende stortingsperiode.

Agder og Telemark (F.): Bærer preg av å være teknisk juridisk betenkning, og ikke inneholde visjonære og strategiske føringer for framtidig organisering av Dnk.

Til 2.2. Grunnloven § 2

Videreføring av NL 2.1

Oslo: Ingen innvending

Menighetsfakultetet: Opphevelse av grl. § 2, andre ledd andre punktum har ikke rettslige konsekvenser m.h.t. kirkens evangelisk-lutherske grunnlag. NL 2-1 kan for nåværende videreføres som rettslig forankring av læregrunnlaget i Dnk.

Teologisk fakultet (F.): God løsning at NL 2-1 fortsatt kan anerkjennes som det sted der fundamentet for Kirkens læregrunnlag er rettslig forankret.

Rettslig forankring av Dnks læregrunnlag bør vurderes på sikt

Oslo: Ikke naturlig at det forankres i lov. Bør forankres i vedtak i kirkens egne organer.

Menighetsfakultetet: Den rettslige forankring av Dnks formelle læregrunnlag: Bør forankres i kirken selv når interimperioden er over. Som trossamfunn bør Dnk ut fra en generell religionspolitisk betraktning ha myndighet til å fastsette sitt læregrunnlag og forvalte læren.

Til 2.3 Grunnloven § 4

Ingen av høringsinstansene har berørt dette punktet.

Til 2.4 Grunnloven §§ 21 og 22

Biskoper og proster beholde status som embetsmenn etter innføring av ny ordning

Oslo: Ingen merknad til dette.

Til 2.5 Grunnloven § 16

Det kongelige kirkestyret:

Oslo: Det kongelige kirkestyre avvikles. Departementet tilbakeholdende med å trekke konsekvenser av den nye formuleringen.

Agder og Telemark (F.): Det synes som dept legger opp til i størst mulig grad å videreføre dagens ordning med statlig kirkestyre, men hvor den utøvende makt formelt flyttes fra Kongen i statsråd, men fortsatt opprettholdes av embetsverket i dept. ... BDR trekker i tvil det lovmessige hjemmelsgrunnlag for en så sterk departemental styring av Dnk som det her legges opp til hvis forslaget til grl.endr. blir vedtatt.

Stavanger (F.): Myndighet som i dag ligger til Kongen og departementet må overføres til Kirkemøtet som øverste representative organ i Dnk. KM må kunne delegerer myndighet videre til KR og andre kirkelige organ.

Menighetsfakultetet: Forslagene om endring av § 16 innebærer en avvikling av Kongens særskilte kirkestyre. Dept understreker at dette ikke innebærer at Kongen og dept ikke lenger vil ha en rolle i kirkestyret. Det er uklart hva dette innebærer. Argumenteres med at regjeringen vil ha alminnelig myndighet i kirkesaker ("den udøvende Magt"). Men her ingen forskjell på regjeringens myndighet i kirkesaker og i en hvilken som helst annen sak. Det er som dept bemerker: Den religiøse virksomheten ikke lenger etter Grunnloven vil være en del av statens ansvarsområde.

Prester fortsatt statstjenestemenn:

Menighetsfakultetet: Også selve arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper bør overføres til kirken selv etter utløpet av inneværende stortingsperiode.

Kirkelig statsråd og departement:

Oslo: Ikke lenger legitimitet som kirkelige organer. Representerer nå kun Kongens utøvende myndighet.

STL: Høringsnotatet gir inntrykk av et forsøk på å overføre Kongens kirkestyre til kirkeavdelingen i departementet. Dette er ikke en holdbar løsning på sikt.

Saker med læremessige implikasjoner

Oslo: Siden fastsettelse av tjenesteinstrukser og forvaltning av arbeidsgiveransvar for prestene har læremessige konsekvenser, forutsetter vi at Departementet ikke foretar endringer i disse.

Menighetsfakultetet: Vi kan ikke se at Kongen – og derved heller ikke statsråden eller departementets embetsmenn – etter grl.ending formelt vil kunne behandle læresaker eller avgjøre læremessige aspekter i kirkesaker etter selvstendig vurdering, men vil måtte innhente denne vurdering fra de organer som forvalter læreansvaret på kirkens vegne.

Rettssubjekt:

Oslo: Problematisk at kirken ikke foreslås opprettet som eget rettssubjekt. Dette bør utredes nærmere både av dept og KR.

Hamar (F.): Spørsmålet om kirken som eget rettssubjekt bør utredes videre med sikte på at Dnk må etableres som eget rettssubjekt.

Agder og Telemark (F.): Dept. bør legge opp til forberedelse av en utvikling av Dnk til eget rettssubjekt. Det er først når Dnk blir eget rettssubjekt at den kan utvikle seg som et selvstendig trossamfunn og kan etablere en effektiv og hensiktsmessig intern struktur og organisasjonsform.

Stavanger (F.): Grunnlovsendingene nødvendige for at Dnk skal kunne bli et selvstendig trossamfunn og rettssubjekt. Gode rammer for å vedta ny kirkelov og kirkeordning etter grunnlovsendingene.

Menighetsfakultetet: Alt i alt mener vi at Dnk etter interimperioden bør bli et selvstendig rettssubjekt, slik andre tros- og livssynssamfunn i Norge er det. ... De sentrale og regionale kirkelige forvaltningsorganer bør da ikke lenger være statlige forvaltningsorganer.

Etatsstyring / økonomifordeling og styring

Oslo: Departementale beslutninger bør ses i sammenheng med kirkens egne vedtatte målformuleringer.

Agder og Telemark (F.): Intern fordeling av statlige bevilgninger bør overføres fra dept til KR. Samme gjelder kontroll med kirkelige organers interne disponering av bevilgningene. Kun KR stå ansvarlig overfor dept og Storting i forh. til disponering av bevilgninger på det kirkelige området.

STL: Dept. kunne og burde strukket seg lengre for å unngå tradisjonell etatsstyring av Dnk.

Myndighet til å bestemme liturgier:

Oslo: Må overføres til KM (ikke bare delegeres).

Hamar (F.): Tilfreds med at det foreslås lagt til KM og at nødv. endringer ses som "et teknisk spørsmål".

Agder og Telemark (F.): Støtter at KMs ansvar og myndighet for gudstjenestefeltet hjemles i kirkeloven – bør vedtas og iverksettes samtidig med grl.endingene.

Stavanger (F.): KM naturlig organ for å fastsette liturgier for Dnk.

Menighetsfakultetet: Kirkeloven bør eksplisitt uttrykke at KM har selvstendig myndighet til å vedta liturgier m.v. til bruk i Dnk.

Myndighet til å gi regler om bruk av kirkene:

Oslo: Støtter forslaget om at KM skal gi disse reglene.

Hamar (F.): Enig i at det overføres til KM ved justering av Kirkeloven.

Agder og Telemark (F.): Enig i at dette legges til KM og ikke til Kongen.

Stavanger (F.): KM naturlig organ for å fastsette generelle regler for bruk av kirkene.

Biskopenes tilsynsansvar

Oslo: Bør utredes nærmere både av dept og KR.

Tjenesteordninger:

Oslo: Tjenesteordninger bør ivaretas av kirkelige organer. Overføring til dept løser ikke problemet.

Hamar (F.): Uenig i å legge dette til departementet. Naturlig å legge myndigheten til Kirkemøtet. Gir de rette signaler for fremtiden.

Agder og Telemark (F.): Ikke nødvendig at dept. beholder denne myndigheten. Kirken som trossamfunn bør ha instruksjonsmyndighet for kirkens tjenestemenn.

Tilsettingsmyndighet for biskop og prost overføres til kirkelige organer. Mest tjenlig å overføre myndighet til å fastsette tjenesteordninger for presteskaper til KM. Samme gjelder også personalreglement (med nødv. endringer i kirkelov og tjenestemannslov).

Stavanger (F.): Ikke tilfreds med at dept. som øverste statlige arbeidsgiver for prestene skal gjøre vedtak med læremessige implikasjoner. Problematisk at det øverste styringsorganet for prestetjenesten ikke skal ha bekjennelsesplikt. Derfor må dette organet avstå fra å ta avgjørelser med læremessige implikasjoner. Må sikre ordninger som gjør at det er kirkelige organer som tar avgjørelser om det læremessige.

Menighetsfakultetet: Myndighet til å fastsette tjenesteordninger bør legges til KM og ikke til dept.

Regler for døvearbeidet:

Oslo: Bør overføres til KM.

Nidaros (F.): Bør overføres til KM – det samme gjelder regler for samisk menighet i sørsamisk område.

”Norges folkekirke”

Teologisk fakultet (F.): ”Norges folkekirke” – for første gang skrevet inn i grunnloven.

Forplikter kirkelige organer, teologiske fagmiljøer m.v. til å bidra til tenkning om hva en folkekirke skal være i kommende generasjoner. Foreslår å opprette utvalg oppnevnt av BM med teologisk fagkompetanse, som skal gi innspill på hva folkekirkens åpenhet skal bety for utvikling av lovgivning og regelverk.

Til 2.6 Grunnloven §§ 12 og 27

Kirkemedlemskap, statsråd og embetsmenn i kirkeavdelingen

Oslo: Lite sakssvarende. Ikke argumentert tilstrekkelig for. Ikke i samsvar med forlikets intensjoner.

Hamar (F.): Når Kongens særskilte kirkestyre opphører, opphører også grunnlaget for krav om kirkemedlemskap for kirkestatsråden og embetsmenn som behandler saker som kom inn under Kongens særskilte kirkestyre.

Agder og Telemark (F.): Dept legger opp til kirkemedlemskap for statsråd og tjenestemenn i kirkeavd. BDR trekker i tvil det lovmessige hjemmelsgrunnlaget for dette.

Sør-Hålogaland (F.): Så lenge prester m.fl. er statsansatte bør det kreves at ministeren som skal styre disse er medlem av statskirken. Dersom kirken overtar arbeidsgiveransvaret og får større selvstendig ansvar i andre saker vil det være mer naturlig å fravike kravet om at ministeren skal være medlem av statskirken.

Menighetsfakultetet: Det er vanskelig å se hvorfor statsråden for det departement og embetsmenn i kirkeavdelingen fremdeles vil måtte være medlem av Dnk. Begrunnelsen synes å være at dept. også etter endringer i Gr.loven vil ha ansvar for kirkesaker – bl.a. saker med mer el. mindre tydelige læremessige sider. MF synes ikke denne begrunnelsen er overbevisende. Enklere for staten å føre uhildet tros- og livssynspolitik hvis det ikke stilles særskilte konfesjonelle krav til de embetsmenn som skal forvalte denne politikk.

Teologisk fakultet (F.): Oppfatter forslaget om et kirkelig konfesjonelt rettssubjekt i Departementet ved at kirkestatsråden og avd.ledere i kirkeavd. skal være kirkemedlemmer som en klar interimsløsning. Den er nødvendig for å forvalte forlikets doble løsning, men ikke mulig å tenke seg som løsning etter 2013.

STL: Høringsnotatet gir inntrykk av et forsøk på å overføre Kongens kirkestyre til kirkeavdelingen i departementet. Dette er ikke en holdbar løsning på sikt. ... Prinsippet om tros- og livssynsfrihet begrenser både Stortingets og depts. myndighet til å regulere indre forhold i Dnk. Dessverre tar høringsnotatet i liten grad hensyn til dette prinsippet. ... STL forstår det slik at når Kongens særskilte kirkestyre og kirkelig statsråd avvikles ved grl.endringene, faller også hjemmelen til å kunne kreve Dnk-medlemskap av statsråden og depts allmenne embetsmenn bort. Disse kan ikke lenger regnes som "kirkelige tilsatte", da dept. og statsråd ikke lengre er kirkelige organer. Kirkesaker som berører statens sentrale arbeidsgiverfunksjon kan behandles som for andre statstjenestemenn. Læremessige saker (inkl. personalsaker hvor lære er tema) må nå overlates til Dnks egne organer.

Habilitetsregelen i kirkeloven § 38, 3 c

Menighetsfakultetet: Regelen bør oppheves.

Til 2.7 Særlig om Stortingets rolle i kirkestyret

Oslo: Saker som ytre sett kan dreie seg om ordninger og organisering, kan i realiteten ha læremessige konsekvenser. Vektlegges for lite i notatet. (Som kommentar til høringsnotatets oppfatning om at Stortinget har myndighet til å vedta lover for Dnk i mer omfattende grad enn for andre trossamfunn)

Nidaros (F.): Nødvendig å arbeide målrettet med sikte på klargjøring av grensen mellom Stortingets lovgivningsmyndighet og Dnks egen normgivningskompetanse.

Teologisk fakultet (F.): TF mener KR's standpunkt om kortfattet rammelov bør gjennomtenkes fra flere perspektiver. Grl. § 16 legger grunnlag for at Stortinget fastlegger en beskrivelse av hva Dnk er. Må ha konsekvenser for omfanget og typen av lov som Stortinget skal vedta ved utløpet av interimperioden. ... Vanskelig å tenke seg at man skal kunne sikre maktfordeling og desentralisert struktur i kirken med en kortfattet rammelov. Som eget rettssubjekt kan KM ikke utøve statlig myndighet. Rettslige rammebetingelser som kommune, stiftelse eller

aksjeselskap. Må arbeides mer med dette. KM bør ikke binde framtidige KM på dette punkt.

STL: Stortingets lovgivermyndighet på feltet religion og livssyn avgrenses av de menneskerettslige forpliktelsene Norge har, gjennom internasjonale konvensjoner og Menneskerettighetslovens forrang. Dette gir ikke staten rom for å detaljstyre verken Dnk eller andre tros- og livssynssamfunn.

... Prinsippet om tros- og livssynsfrihet begrenser både Stortingets og depts. myndighet til å regulere indre forhold i Dnk. Dessverre tar høringsnotatet i liten grad hensyn til dette prinsippet.

... Kirkeforlikets pkt. om en egen Kirkelov kan godt ivaretas midlertidig gjennom å vedta en kortfattet rammelov for Dnks ordning og virksomhet i tråd med Dnks egne vedtak om dette. Andre bestemmelser fra den gjeldende kirkeloven kan staten allerede nå overlate til Dnk selv å ta inn i sine regelverk ved behov.

Til 3 Ordninger for tilsetting av biskoper og proster, disiplinærmyndighet mv

Til 3.2 Proster

Tilsetting:

Oslo: Tilsetting ved bispedømmerådene. Faren for intern rekruttering overdrevet. Prostene fungerer som mellomledere i bispedømmet – taler for regional tilsetting.

Hamar (F.): Tilsetting ved bispedømmerådene. Viktig å ivareta biskopens innflytelse i prosessen. Biskopen bør være den som innstiller proster til BDR.

Agder og Telemark (F.): Tilsetting ved bispedømmerådene. Prostene viktige mellomledere i bispedømmet og biskopens nære medarbeidere. BDR har kompetanse og rutiner for tilsettingsprosesser.

Stavanger (F.): Tilsettings- og disiplinærmyndighet må legges til bispedømmerådene. BDR har god kompetanse som arbeidsgiver. Prostene er lokale ledere, BDR nærmest til å kjenne behovene i prostiet, og kan dessuten ta hensyn til kirken som helhet.

Nidaros (F.): Tilsetting ved bispedømmerådene. Prostene har hele sin tjeneste innenfor bispedømmet, er sentrale medspillere for biskop og BDR.

Sør-Hålogaland (F.): Tilsetting ved bispedømmerådet. Naturlig utfra arbeidsinstruks og økonomisk og administrativt beste løsning.

Menighetsfakultetet: Støtter under tvil forslaget om at prostene skal tilsettes av det aktuelle bispedømmet, dersom det også sikres et helhetskirkelig perspektiv. For helhetskirkelig: Behov for mobilitet mellom bispedømmene. Men gir forrang til argumentet om bispedømmerådets nærhet til de konkrete behov i prostiet og bispedømmet.

Til 3.3 Biskoper

Tilsetting:

Oslo: Tilsetting sentralt.

Hamar (F.): Tilsetting i Kirkerådet. Skeptisk til nytt tilsettingsorgan. Ser praktiske grunner for overgangsordninger for bispeutnevnelser.

Agder og Telemark (F.): Framtidig ordning bør inneholde et vesentlig element av valg, etter prosess som gir nødvendig legitimitet, autoritet og tyngde til biskopen. Konkluderer ikke men: ”Dersom Kirkerådet gis myndighet til å tilsette biskoper...”

Stavanger (F.): Tilsetting av Kirkerådet beste løsning.

Nidaros (F.): Mest tjenlig at biskopene tilsettes av KR. Ut fra at biskoper er enda mer sentrale i rådets og bispedømmets virke, kunne de tilsettes av BDR. Bispetjenesten har imidlertid også et helhetskirkelig ansvar og en særlig forpliktelse til å ivareta kirkens enhet.

Sør-Hålogaland (F.): Tilsetting av Kirkerådet. I første omgang regler som i dag, men med KR som tilsettingsorgan. Forutsetter lydhørhet for hva kirkens ulike organer har sagt om hvem de ønsker. På sikt gjennomgå reglene for tilsetting av biskop og finne en best mulig ordning.

Menighetsfakultetet: Både tilsettings- og disiplinærmyndighet for biskoper bør legges til Kirkerådet.

Utforming av nærmere regler:

Oslo: Ved Kirkerådet (som høringsnotatets forslag) [e.g. KM]

Hamar (F.): Støtter at KM skal få myndighet til dette.

Agder og Telemark (F.): Dersom Kirkerådet gis myndighet til å tilsette biskoper, bør myndigheten til å utforme regelverk for tilsetting legges til KM.

Tilsettingsorgan for biskoper bør få fremme sak for lærenemnda

Menighetsfakultetet: Som tilsettings- og disiplinærorgan for biskoper bør Kirkerådet få anledning til å fremme saker for Lærenemnda.

Tilsettingsmyndighet på delegasjon (menighetsprester m.fl.)

Agder og Telemark (F.): Tilsettingsmyndighet på delegasjon i dag, må overdras til de respektive kirkelige organer – innen rammen av kirkeforliket best ved hjemler i kirkeloven.

Menighetsfakultetet: Myndighet til å tilsette menighetsprester bør da (etter utløpet av stortingsperioden) hjemles i kirkeloven og ikke være en overdratt delegasjon fra Kongen.

Til 4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Hamar (F.): Endringene vedr. utnevning av biskoper og proster vil medføre merarbeid for bispedømmeråd og Kirkeråd, og vil ha økonomiske konsekvenser. Det vil minske arbeidsoppgavene i dept.

Agder og Telemark (F.): Bekymring for om de økonomiske og adm. konsekvensene av å overføre tilsetting av proster og biskoper er estimert for lavt i høringsnotatet.

Annet

Forrangsbestemmelsen vedrørende tilhørige

Hamar (F.): Ser at bortfall av forrang kan gi større likebehandling. Men ser også problemer knyttet til mulige konflikter mellom foreldre om barns trossamfunns-tilhørighet. Forrang erstattes av vetorett for den av foreldrene som motsetter seg tilknytning til trossamfunn. Barn overlates til selv å fatte avgjørelser i religiøse spørsmål. (omfattende drøfting)

Agder og Telemark (F.): Vanskelig å forsvare en forrang etter grunnlovsendringene. Bør arbeides videre med tilhørighet og forrangsbestemmelsen for å sikre likebehandling mellom tros- og livssynssamfunn.

Sør-Hålogaland (F.): Støtter KRers syn om at det må arbeides videre med dette for å sikre likebehandling mellom tros- og livssynssamfunn.

STL: uenige med dept. i at opphevelsen av gjeldende § 2 i Grunnloven ikke har rettslige konsekvenser. Denne paragrafen regnes i dag som den historiske bakgrunnen for at udøpte barn av medlemmer i Dnk registreres som tilhørige i Dnks medlemsregister. Vi ber derfor dept. i denne omgang som et minimum om å foreslå avvikling av forrangsbestemmelsen. STL ønsker en generell gjennomgang av tilhørigeordningen med tanke på likebehandling.

Om framtidig utredningsbehov m.v.

Teologisk fakultet (F.): Den videre utredning av folkekirkens profil må gi særlig oppmerksomhet til hvordan prestenes særegne ansvar for forkynnelse og sakramentsforvaltning skal bli godt ivaretatt. Viktig utfordring hvordan embete, råd og organisasjon skal forholde seg til hverandre i styring av kirken. Vektlegger det fritt forkynte evangelium som kirkens grunnlag.
... Diskusjon om kirkelig demokrati bør nyanseres og utvides. Maktfordeling

mellom ulike institusjoner (bl.a. alle sokn) viktig trekk. KM bør ta spørsmålet om demokrati inn i det videre arbeid med kirkeordningene i interimperioden. Gjennomgang av dette bør være på plass før KM får seg forelagt mer konkrete utkast til lovverk og regelverk for Dnk.

STL: Peker på tiden etter 2013: Det vil da være nødvendig i det livssynspluralistiske Norge å gjøre ytterligere endringer i forholdet mellom staten, kommunene og Dnk. STL har tillit til at utvalget som utreder en mer helhetlig religions- og livssynspolitikkk gjør et viktig forarbeid til dette.